

DCIDOB 111.

IRLANDA, DE L'EUFÒRIA AL DESENCÍS

Cronologia històrica.

Cronologia històrica

10000-3000 aC Cultura megalítica.

700 aC Invasió celta d'Irlanda.

350 Primers contactes cristians.

795-895 Invasions dels vikings. El 1014, Brian Boru, *Ard Rí* (rei suprem) d'Irlanda mor en la victòria definitiva sobre els vikings a la Batalla de Clontarf.

1169 Dermot MacMurrough, *Rí* (rei) de Leinster, expulsat d'Irlanda, demana ajuda al rei Enric II d'Anglaterra. El 1172, l'únic Papa anglès de la història, Adrià IV, publica *Laudibiler*, que autoritza la invasió d'Irlanda per Enric II.

Segles XII-XVI Les famílies dels invasors anglonormands s'assimilen a l'aristocràcia autòctona irlandesa.

1366 Els estatuts de Kilkenny prohibeixen el comerç i els casaments entre normands i irlandesos, sense èxit.

1534-1540 Aixecament "Geraldine" (dels seguidors de la família Fitzgerald, *Ríthe* [reis] de Leinster), liderat per Lord Offaly.

1541 Enric VIII és proclamat rei d'Irlanda.

1558-1603 Regnat d'Isabel I. Comença la colònia isabelina. L'època isabelina coincideix amb l'edat d'or de les lletres angleses, amb el començament de l'imperi britànic amb les primeres colònies a Amèrica del Nord, amb la posada en marxa d'una política de repressió de l'ús de la llengua gaèlica i la pràctica de la religió catòlica entre els irlandesos autòctons, la consolidació d'una identitat cultural protestant d'Anglaterra, i el començament d'una tradició de colons i de terratinents anglesos i escocesos protestants a Irlanda.

1595-1603 Hugh Ó Neill dirigeix una guerra de nou anys contra els anglesos a l'Ulster. L'armada espanyola arriba massa tard al port de Kinsale per ajudar els irlandesos.

1607 "Vol de les Oques Salvatges": les famílies aristocràtiques de l'ordre gaèlic —Ó Neills, Ó Donnells, Ó Dohertys i Maguires— s'exilien als països catòlics de l'Europa continental.

1641 Les polítiques de Carles I d'Anglaterra provoquen una guerra civil a Anglaterra i un aixecament a l'Ulster. El 1642 té lloc un aixecament independentista irlandès dirigit per Eoghain Ruadh Ó Neill.

1649 El militar anglès Oliver Cromwell envaeix Irlanda, suprimeix la revolta amb massacres i confiscacions massives de terres, que queden en mans de terratinents de parla anglesa i religió protestant. L'època republicana anglesa acaba amb la mort de Cromwell; es restaura la monarquia amb Carles II.

1689-1691 El Parlament anglès derroca el rei Jaume II. Guillem d'Orange accepta la invitació del Parlament a ser rei. Jaume II es refugia a Irlanda per organitzar una campanya per recuperar la monarquia anglesa, amb l'ajut de França. Les forces de Guillem d'Orange (mercenaris neerlandesos i alemanys) vencen les forces de Jaume II (tropes franceses i irlandeses). El general irlandès Patrick Sarsfield manté un empat tècnic militar amb les forces de Guillem. Al Tractat de Limerick, que posa fi a la guerra, Guillem proposa garanties dels drets i de les llibertats dels irlandesos a canvi del lliurament de les seves armes. Sarsfield desconfia de la paraula de Guillem i negocia la retirada de les forces irlandeses, amb les seves armes, a França. Després de la marxa de l'exèrcit irlandès, el país queda desprotegit. No es compleixen les garanties del Tractat de Limerick. Al llarg del segle XVII es posen en marxa les Lleis Penals que persegueixen totes les senyes d'identitat autòctona (llengua gaèlica, religió catòlica) i empobreixen la població.

1704 Entra en vigor el nou Codi Penal. La població catòlica no pot votar, no té accés a l'ensenyament, no pot exercir com a advocat, no pot ser soldat, etc.

1776 La Guerra d'Independència als Estats Units desperta sentiments nacionalistes i independentistes a Irlanda. La revolució francesa (1789), a més de la revolució estatunidenca, inspira un moviment republicà a Irlanda.

1792 Fundació del moviment independentista i republicà dels Irlandesos Units. El 1795 es funda l'Orde d'Orange, que promou la divisió sectària.

1798 Revolta dels Irlandesos Units, amb la col·laboració d'una part de la classe de terratinents protestants i de la pagesia catòlica.

El líder, Theobald Wolfe Tone, demana ajut al Govern francès, que arriba tard. Les forces britàniques executen 30.000 persones com a represàlia i Wolfe Tone se suïcida. El 1801 entra en vigor l'Acte d'Unió, que suprimeix el Parlament a Dublín i crea el Regne Unit de Gran Bretanya i Irlanda. La política britànica busca la col·laboració de l'església catòlica.

1829 S'aprova l'Acte d'Emancipació Catòlica després que l'advocat catòlic Daniel O'Connell aconseguís ser elegit il·legalment com a diputat al Parlament de Westminster el 1828.

1842 Fundació de la revista *La Nació* pel moviment independentista Irlanda Jove de Thomas Davis.

1845-1848 La Gran Fam: una malaltia de la patata, font de subsistència dels pagesos, que dura tres anys anul·la les collites. En pocs anys desapareixen 2,5 milions de persones: mig milió mor de gana, mig milió de malalties i 1,5 milions emigren.

1848 Rebel·lió fracassada del moviment Irlanda Jove. Els seus líders són desterrats a Austràlia.

1858 Fundació de la Germandat Republicana Irlandesa a Dublín i d'una branca als Estats Units, la Germandat Feniana, aglutinadors d'un moviment clandestí que busca la independència per la força de les armes.

1861-1865 Guerra Civil nord-americana. Molts emigrants irlandesos participen a favor de la Unió i en contra de la Confederació, que comptava amb el suport del Regne Unit.

1867 Aixecament fracassat dels Fenians. Als EUA apareix per primer cop una referència a l'IRA (Exèrcit República Irlandès).

1879-1882 Fundació de la Lliga de les terres i guerra de les terres: moviment de reforma agrària que aconsegueix tornar la possessió de les terres a la gent que les treballava. Invenció de la tàctica del Boycott (cognom d'una de les víctimes d'aquesta tàctica). Líders: Michael Davitt, catòlic escocès i Charles Stewart Parnell, terratinent protestant que va aconseguir cohesionar el Partit Parlamentari irlandès i arbitrar entre els dos grans partits anglesos, el liberal i el conservador.

1884 Es funda l'Associació d'Esports Gaèlics. El 1885 es funda el Partit Unionista d'Irlanda, oposat a la independència.

1886 S'aprova a Westminster la primera proposició de llei Home Rule –de devolució de poder a Irlanda. El 1893 s'aprova la segona proposició de llei Home Rule.

1893 Fundació de la Lliga Gaèlica, per Douglas Hyde, que promou la des-anglicització d'Irlanda i la recuperació de la llengua irlandesa. En aquesta dècada es creen diverses associacions culturals per promoure un sentit d'identitat cultural irlandesa.

1899 Fundació del diari *United Irishman* d'Arthur Griffith, fundador cinc anys més tard del partit Sinn Féin (Nosaltres mateixos),

un moviment pacifista que pretén crear una Irlanda independent mitjançant la creació d'institucions i d'una economia paral·lela a les institucions i l'economia anglesa.

1903 Land Purchase Act (legislació que torna les terres als pagesos). Fundació de l'Orde Independent Orange.

1905 Reforma del Partit Unionista Irlandès. Creació del Consell Unionista d'Ulster.

1906 El Partit Liberal governa amb majoria absoluta a Westminster; no necessita el suport parlamentari del Partit Parlamentari Irlandès i no dona suport a la Home Rule Bill. El 1910 hi torna a haver Govern minoritari a Westminster; el Partit Irlandès controla l'equilibri del poder.

1911 Aprovació de la Parliament Act, legislació que acaba amb el poder de veto de la Cambra dels Lords. El 1912 s'aprova la Home Rule Bill. Fundació de la Lliga i Pacte Solemnes, organització unionista oposada a la devolució del poder. Fundació del Partit Laborista Irlandès. L'any següent es crea la Força de Voluntaris d'Ulster (UVF), organisme paramilitar unionista, oposat a la devolució del poder; l'Exèrcit Ciutadà Irlandès, organisme paramilitar sindicalista i nacionalista; i els Voluntaris Nacionals d'Irlanda, organisme paramilitar nacionalista.

1914 Motí dels oficials de l'exèrcit britànic destacat a Irlanda (Curragh Mutiny), que es neguen a fer complir la legislació de la Home Rule si els unionistes s'oposen. Se suspèn l'entrada en vigor de la Home Rule i es preveuen excepcions per a l'Ulster.

1916 Rebel·lió nacionalista a Dublín (Easter Rising o sublevació de Pasqua), amb participació de l'Exèrcit Ciutadà Irlandès, amb James Connolly, i dels Voluntaris Nacionals d'Irlanda, amb Pádraig Pearse, també membre de la Germandat Republicana Irlandesa. Es proclama la República d'Irlanda, però la rebel·lió fracassa i Pearse i altres 15 líders són executats. Éamon de Valera, ciutadà estatunidenc, se salva de la condemna. L'any següent, els presoners són posats en llibertat. De Valera guanya un escó a Westminster. El 1918, el Sinn Féin guanya les eleccions generals a tot Irlanda, excepte al nord-est.

1919 Constitució del Parlament irlandès unicameral (*Dáil Éireann*), declarat il·legal pel Govern britànic, que funciona en la clandestinitat. Michael Collins organitza la resistència armada, que inclou l'assassinat de policies i d'espies. Terence MacSwiney, alcalde de Cork i diputat al Parlament, detingut pel Govern britànic, mor en vaga de fam.

1920 Aprovació de la Government of Ireland Act, legislació britànica que divideix l'illa d'Irlanda i crea un nou Estat al nord-est de l'illa: Irlanda del Nord, formada per 6 dels 32 comtats de l'illa, amb govern propi. Es creen els "Black & Tans" i els "Auxiliaries", cossos de soldats i oficials britànics reclutats per lliurar una campanya de represàlies contra les forces armades irlandeses. Hi ha guerra de guerrilla amb atrocitats per les dues bandes. Éamon de

Valera és als Estats Units recaptant fons i buscant el suport del poderós *lobby* d'origen irlandès.

1921 Constitució del Parlament d'Irlanda del Nord. El tractat de pau Anglo-Irish Treaty posa fi a la guerra d'independència i crea l'Estat Lliure d'Irlanda (*Saorstát Éireann*) format per 26 dels 32 comtats de l'illa. L'Estat té l'estatus d'un *domini* de l'imperi britànic i ha de reconèixer la corona britànica com a cap d'Estat.

1922 Divisió entre les forces nacionalistes, entre els partidaris del Tractat i els seus detractors. El 55% del Parlament, amb el negociador Michael Collins al davant, defensen el Tractat. L'altre 45%, liderat per Éamon de Valera s'hi oposa. S'inicia una guerra civil que acabarà l'any següent amb la victòria dels primers. El Govern unionista d'Irlanda del Nord retalla els drets de la comunitat catòlica, de tendència nacionalista, i demogràficament minoritària perquè la partició de l'illa garanteixi una majoria protestant i unionista a Irlanda del Nord.

1925 Col·lapse de la Boundary Commission, una comissió prevista pel Tractat que havia de revisar la frontera que dividia les dues parts d'Irlanda.

1926 De Valera crea el partit Fianna Fáil (els soldats del destí).

1932 Fianna Fáil guanya les eleccions generals i dominarà la política irlandesa d'aquí en endavant. El Govern de De Valera rebutja el Tractat de pau, i en resposta hi ha un seguit de sancions econòmiques de part del Regne Unit. De Valera introdueix diverses mesures per eliminar la influència britànica a l'Estat Lliure. S'inaugura l'edifici del Parlament d'Irlanda del Nord a Stormont. Hi ha aldarulls a Belfast per culpa de l'elevada taxa d'atur de la comunitat nacionalista.

1937 Les noves eleccions tornen a donar la majoria a De Valera i s'aprova una nova Constitució, per la qual s'aboleix l'Estat Lliure d'Irlanda i es proclama l'Estat d'Irlanda (*Éire*). L'article 3 parla de la unitat del territori nacional de tota l'illa.

1938 Douglas Hyde, primer president d'Irlanda i De Valera, primer ministre.

1939 Irlanda es manté neutral en la Segona Guerra Mundial, tot i que molts irlandesos s'uneixen a les forces aliades. L'IRA inicia una campanya terrorista a Gran Bretanya. El Govern irlandès deté membres de l'IRA i els posa sota custòdia del seu exèrcit.

1948 Fianna Fáil perd les eleccions generals. El nou Govern de coalició, amb John Costello com a primer ministre, proclama la República d'Irlanda (hi ha un canvi de nom) i el país abandona la Commonwealth. El Govern britànic garanteix que no hi pot haver cap canvi de l'estatus d'Irlanda del Nord sense el consentiment del Govern d'Stormont.

1955 Irlanda esdevé membre de les Nacions Unides, però no de l'OTAN mentre Irlanda del Nord pertanyi al Regne Unit.

1956 Comença una campanya terrorista republicana al llarg de la frontera que divideix Irlanda.

1957 De Valera esdevé novament primer ministre i manifesta que la unitat d'Irlanda no es pot aconseguir per la força. Dos anys després, De Valera passa a ser president de la República.

1962 Acaba la campanya terrorista amb 19 morts. La comunitat nacionalista d'Irlanda del Nord rebutja les tàctiques de l'IRA, que decideix abandonar les armes i dedicar-se a la política, amb una orientació marxista.

1964 Nous aldarulls a Belfast. Fundació del Civil Rights Movement, de la comunitat nacionalista.

1965 Converses entre els dos governs de l'illa: Terence Ó Neill (primer ministre d'Irlanda del Nord) i Seán Lemass (primer ministre de la República d'Irlanda o *Taoiseach*).

1966 El moviment a favor dels drets civils margina l'IRA. Reaparició de la Força de Voluntaris d'Ulster (UVF), que assassina catòlics. L'any següent es funda l'Associació de Drets Civils d'Irlanda del Nord.

1968 Primeres manifestacions a favor dels drets civils. El 1969, té lloc la marxa convocada pel partit People's Democracy entre Belfast i (London) Derry. La marxa és atacada amb el suport de la Policia Reial de l'Ulster. Diversos atemptats amb bombes, atribuïts inicialment a l'IRA, resulten ser obra d'unionistes radicals (lleialistes). S'envien tropes de l'Exèrcit britànic per protegir la població catòlica dels atacs. L'IRA s'escindeix en l'IRA Oficial, d'orientació marxista, i l'IRA Provisional, d'orientació nacionalista no marxista.

1970 Fundació del Social Democratic and Labour Party (SDLP) a Irlanda del Nord, liderat per John Hume; aquest partit substitueix l'antic Partit Nacionalista de caire més conservador.

1971 Primer soldat britànic assassinat per l'IRA Provisional. Fundació del Democratic Unionist Party (DUP), liderat pel reverend Ian Paisley. S'introdueix la detenció de sospitosos de ser republicans (Internment).

1972 El 30 de gener té lloc la massacre de 13 manifestants desarmats per part de paracaigudistes britànics. És el Diumenge Sagnant (Bloody Sunday). El Govern britànic suspèn el Govern d'Irlanda del Nord i introdueix la *Direct Rule* des de Londres. Campanya terrorista de l'IRA Provisional a Irlanda del Nord. A Dublín un grup de manifestants cremen l'ambaixada del Regne Unit. L'IRA Oficial renuncia a les armes.

1973 El Regne Unit i la República d'Irlanda s'adhereixen a la Comunitat Econòmica Europea. S'estableix l'acord de Sunningdale que proposa compartir el poder entre les dues comunitats, reformar les institucions d'Irlanda del Nord i reconèixer un paper

per a la República d'Irlanda a Irlanda del Nord. L'oposició lleialista fa fracassar l'acord.

1979 La República d'Irlanda entra a formar part del Sistema Monetari Europeu.

Dècada del 1980 Greus problemes econòmics, amb un deute creixent i amb una major taxa de desocupació. Tres eleccions en menys de dos anys a causa de les dificultats dels polítics.

1980 Comencen les vagues de fam a la presó de Maze a Irlanda del Nord, liderades per Bobby Sands, que és elegit diputat al Parlament de Westminster durant la vaga de fam, abans de morir. Les vagues formen part d'una sèrie de protestes en contra del tracte de criminals que el Govern britànic dona als presoners republicans, que es consideren a si mateixos presoners de guerra i no pas criminals. L'any següent acaben les vagues de fam després de 10 morts.

1985 Se signa l'acord Anglo-Irlandès, continuació de l'acord de Sunningdale. L'acord dona un paper consultiu a la República d'Irlanda en el Govern d'Irlanda del Nord.

1986 El Regne Unit i la República d'Irlanda subscriuen l'Acta Única Europea.

1990 Mary Robinson és elegida presidenta de la República d'Irlanda, i esdevé la primera dona que arriba a aquest càrrec a Irlanda.

1991 Irlanda signa el Tractat de la Unió Europea de Maastricht, alhora que el país rep la garantia que la seva estricta llei sobre l'avortament no es veurà afectada. L'any següent, els votants irlandesos aproven una relaxació de la llei sobre l'avortament gràcies a la qual es garanteix l'accés a la informació i es permeten els viatges a l'estranger per avortar.

1993 Es duen a terme converses secretes entre John Hume (líder de l'SDLP) i Gerry Adams (líder del Sinn Féin). Té lloc la declaració de Downing Street per la qual el Govern britànic renuncia a qualsevol interès estratègic o econòmic a Irlanda del Nord i es compromet a respectar la voluntat popular. Els primers ministres britànic i irlandès s'obren a converses per aconseguir la pau a Irlanda del Nord amb tots els partits polítics, sempre que hi hagi una renúncia a la violència. Aquestes converses es produeixen dos anys després, moment en què es crea la Comissió Mitchell, amb l'estatunidenc George Mitchell com a mediador.

1997 El divorci esdevé legal sota determinades circumstàncies.

1998 Com a resultat de la Comissió Mitchell s'aconsegueix l'acord del Divendres Sant, que és ratificat per referèndums a Irlanda del Nord (72% a favor; poc més de 50% dels unionistes i gairebé tota la comunitat nacionalista), i gairebé unànimement a la República d'Irlanda. John Hume i David Trimble, líder del Partit Unionista de l'Ulster (UUP) reben el premi Nobel de la pau.

2001 Els irlandesos rebutgen el tractat de Niça en referèndum, tractat que han d'aprovar els 15 membres de la UE per fer front a la seva ampliació. L'octubre de 2002, el tractat és aprovat en un segon referèndum per àmplia majoria.

2002 Al gener, l'euro reemplaça la lliura irlandesa. Al maig, els electors reelegeixen Bertie Ahern, del Fianna Fáil, com a primer ministre, en coalició amb el liberal Progressive Democrats. L'oposició, liderada pel partit demòcrata-cristià Fine Gael, perd una tercera part dels escons.

2004 L'1 de maig, Irlanda, que té la presidència de la UE, allotja les cerimònies de benvinguda dels 10 nous Estats Membres.

2005 L'irlandès és reconegut oficialment com a llengua de treball de la UE.

2006 Un informe del Parlament denuncia els serveis de seguretat britànics com a confabuladors d'atacs i assassinats a Irlanda durant la dècada dels setanta. Al desembre, el Govern introdueix una estratègia per crear una societat bilingüe en 20 anys.

2007 Bertie Ahern obté un tercer mandat com a primer ministre en coalició amb els Progressive Democrats, els Verds i diferents diputats independents. El maig de l'any següent dimiteix del càrrec per uns controvertits afers financers. El succeeix el seu viceprimer ministre Brian Cowen.

2008 Al juny, els irlandesos rebutgen en referèndum el tractat de Lisboa de la UE. A l'octubre, Irlanda esdevé el primer país de l'Europa Occidental que entra oficialment en recessió per la recent crisi financera mundial.

2009 Al febrer, unes 100.000 persones intervenen en les protestes a Dublín contra la forma de gestionar la crisi per part del Govern. Aquest anuncia plans de rescat per als dos bancs més grans del país i dos mesos més tard revela el segon pressupost en sis mesos per fer front a la ràpida contracció de l'economia. A l'octubre Irlanda vota a favor del tractat de Lisboa en un nou referèndum.

Redacció: Seán Golden i CIDOB.

Fonts

BBC News: news.bbc.co.uk / MOODY, T.W. i MARTIN, F.X. (eds.). *The Course of Irish History*. Lanham: Roberts Rinehart Publishers i Radio Telefís Éireann, 2002.